

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:

**İKİNCİ BÖLÜM
KARAR****SÜLEYMAN ÇAMUR BAŞVURUSU**

Başvuru Numarası	: 2017/36487
Karar Tarihi	: 8/9/2021
Başkan	: Kadir ÖZKAYA
Üyeler	: Engin YILDIRIM Celal Mümtaz AKINCI M. Emin KUZ Basri BAĞCI
Raportör	: Ayhan KILIÇ
Başvurucu	: Süleyman ÇAMUR
Vekili	: Av. Münevver ÖZ

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, ifade vermeye zorlama amaçlı olarak mal varlığına uygulanan elkoyma tedbiri nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru 18/10/2017 tarihinde yapılmıştır.

3. Başvuru, başvuru formu ve eklerinin idari yönden yapılan ön incelemesinden sonra Komisyona sunulmuştur.

4. Komisyonca başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

5. Bölüm Başkanı tarafından başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin birlikte yapılmasına karar verilmiştir.

6. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına (Bakanlık) gönderilmiştir. Bakanlık, görüşünü bildirmiştir.

7. Başvurucu, Bakanlığın görüşüne karşı süresinde beyanda bulunmuştur.

III. OLAY VE OLGULAR

8. Başvuru formu ve eklerinde ifade edildiği şekliyle ilgili olaylar özetle şöyledir:

9. Başvurucu 1970 doğumlu olup Belçika'nın Brüksel şehrinde ikamet etmektedir.

10. Türkiye 15 Temmuz 2016 gecesi silahlı bir darbe teşebbüsüyle karşı karşıya kalmış ve Bakanlar Kurulu tarafından ülke genelinde 21/7/2016 tarihinden itibaren doksan gün süreyle olağanüstü hâl (OHAL) ilan edilmesine karar verilmiştir. OHAL 19/7/2018 tarihinde son bulmuştur. Darbe teşebbüsüne ilişkin süreç, OHAL ilanı, OHAL döneminin gerektirdiği tedbirlere ilişkin detaylı açıklamalar Anayasa Mahkemesinin *Aydın Yavuz ve diğeri* ([GK], B. No: 2016/22169, 20/6/2017, §§ 12-20, 47-66) kararında yer almaktadır.

11. Darbe teşebbüsü sonrası Yunak Cumhuriyet Başsavcılığı (Başsavcılık) tarafından başvurunun da aralarında bulunduğu bazı kişiler hakkında terör örgütü üyeliğinden soruşturma başlatılmıştır. Soruşturma kapsamında Başsavcılığın talebi üzerine Yunak Sulh Ceza Hâkimliğince (Hâkimlik) başvurunun Konya'nın Yunak ilçesinde bulunan evinde arama yapılmasına 2/9/2016 tarihinde karar verilmiştir. Başvurunun evinde 3/9/2016 tarihinde arama gerçekleştirilmiştir. Aramada tapu senetleri, kira sözleşmeleri, banka dekontları, banka hesap cüzdanları, Özel Şahika Eğitim Kurumlarına ait birtakım belgeler (yapı kullanma izin belgesi, yapı ruhsatı, deprem mevzuatına uygunluk belgesi vs.) bulunmuştur.

12. Şüpheliler A.Y. ve N.K. ifadelerinde -kamu makamlarınca örgütle bağlantılı olduğu değerlendirilen- Yunak Eğitim ve Dayanışma Kültür Derneğinin binasının başvurucudan kiralandığını belirtmiştir.

13. Hâkimlik 7/9/2016 tarihinde başvuru hakkında yakalama emri çıkarmıştır.

14. Başsavcılığın talebi üzerine Hâkimlik başvurunun yokluğunda tutuklanmasına ve 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 248. maddesinin (1) numaralı fıkrası uyarınca Türkiye'de bulunan mal varlığı ile hak ve alacaklarına el konulmasına 7/10/2016 tarihinde karar vermiştir. Kararın gerekçesinde, başvurunun üzerine atılı suçu işlediğine dair kuvvetli suç şüphesinin varlığını gösteren olguların ve tutuklama nedeninin bulunduğu belirtilmiştir. Kararda başvurunun yurt dışında ikamet ettiği ve iadesinin talep edilebilmesi için 27/7/2016 tarihli ve 29783 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 25/7/2016 tarihli ve 668 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Alınması Gerek Tedbirler ile Bazı Kurum ve Kuruluşlara Dair Düzenleme Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin (668 sayılı KHK) 3. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (b) bendi uyarınca Türkiye'de bulunan malları ile hak ve alacaklarına el konulmasına karar verildiği ifade edilmiştir.

15. Başvurucu 17/3/2017 tarihinde vekili aracılığıyla elkoyma kararına itiraz etmiştir. İtiraz dilekçesinde; elkoyma kararının hukuka aykırı olduğunu, el konulan malların miras yoluyla ya da kendisinin ve ailesinin imkânlarıyla edinildiği belirtmiştir. İtirazı inceleyen Akşehir Sulh Ceza Hâkimliği (itiraz mercii) 27/3/2017 tarihinde itirazı reddetmiştir. Kararın gerekçesinde, başvurunun üzerine atılı suçu işlediğine dair kuvvetli suç şüphesinin hâlen devam ettiği belirtilmiş; suçun vasıf ve mahiyetinin, dosyada mevcut delil durumunun, diğer şüphelilerin beyanlarının, başvurunun hâlen yurt dışında bulunması nedeniyle atılı suçla ilgili savunmasının alınamamış olmasının dikkate alındığı ifade edilmiştir.

16. Başvurucu 15/7/2017 tarihinde aynı gerekçelerle tekrar itiraz etmiştir. İtiraz mercii 24/7/2017 tarihinde itirazı aynı gerekçelerle reddetmiştir. Nihai karar 19/9/2017 tarihinde tebliğ edilmiştir.

17. Başvurucu 18/10/2017 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

IV. İLGİLİ HUKUK

18. 668 sayılı KHK'nın 3. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (b) bendi şöyledir:

"Hakkında yürütülen soruşturmanın sonuçsuz kalmasını sağlamak amacıyla yurtiçinde saklanan veya yabancı ülkede bulunan ve bu nedenle Cumhuriyet savcılığı tarafından kendisine ulaşılamayan şüpheliye de kaçak denir. Bu kişiler hakkında 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 247 nci ve 248 inci maddelerinin ikinci fıkraları uygulanmaz."

19. 5271 sayılı Kanun'un 247. maddesinin elkoyma tarihinde yürürlükte olan hâlinin ilgili kısmı şöyledir:

"(1) Hakkındaki kovuşturmanın sonuçsuz kalmasını sağlamak amacıyla yurt içinde saklanan veya yabancı ülkede bulunan ve bu nedenle mahkeme tarafından kendisine ulaşılamayan kişiye kaçak denir.

(2) Hakkında, 248 inci maddenin ikinci fıkrasında belirtilen suçlardan dolayı kovuşturma başlatılmış olan sanığın, yetkili mahkemece usulüne göre yapılan tebligata uymamasından dolayı verilen zorla getirilme kararı da yerine getirilemez ise, mahkeme;

a) Çağrının bir gazete ile sanığın bilinen konutunun kapısına asılmak suretiyle ilânına karar verir; yapılacak ilânlarda, onbeş gün içinde gelmediği takdirde 248 inci maddede gösterilen tedbirlere hükmedilebileceğini ayrıca açıklar,

b) Bu işlemlerin yerine getirildiğinin bir tutanak ile saptanmasından itibaren onbeş gün içinde başvurmayan sanığın kaçak olduğuna karar verir.

(3) Kaçak sanık hakkında kovuşturma yapılabilir. Ancak, daha önce sorgusu yapılmamış ise, mahkûmiyet kararı verilemez.

..."

20. 5271 sayılı Kanun'un 247. maddesinin 2/12/2016 tarihinde yürürlüğe giren 24/11/2016 tarihli ve 6763 sayılı Kanun'un 32. maddesiyle değişik hâlinin ilgili kısmı şöyledir:

"(1) Hakkındaki soruşturmanın veya kovuşturmanın sonuçsuz kalmasını sağlamak amacıyla yurt içinde saklanan veya yabancı ülkede bulunan ve bu nedenle Cumhuriyet savcısı veya mahkeme tarafından kendisine ulaşılamayan kişiye kaçak denir.

(2) Hakkında, 248 inci maddenin ikinci fıkrasında belirtilen suçlardan dolayı soruşturma veya kovuşturma başlatılmış olan şüpheli veya sanığın, yetkili Cumhuriyet savcısı veya mahkemece usulüne göre yapılan tebligata uymamasından dolayı verilen zorla getirilme kararı da yerine getirilemez ise, Cumhuriyet savcısı veya mahkeme;

a) Çağrının bir gazete ile şüpheli veya sanığın bilinen konutunun kapısına asılmak suretiyle ilânına karar verir; yapılacak ilânlarda, onbeş gün içinde gelmediği takdirde 248 inci maddede gösterilen tedbirlere hükmedilebileceğini ayrıca açıklar,

b) Bu işlemlerin yerine getirildiğinin bir tutanak ile saptanmasından itibaren onbeş gün içinde başvurmayan şüpheli veya sanığın kaçak olduğuna karar verir.

(3) Kaçak sanık hakkında kovuşturma yapılabilir. Ancak, daha önce sorgusu yapılmamış ise, mahkûmiyet kararı verilemez.

..."

21. 5271 sayılı Kanun'un 248. maddesinin elkoyma tarihinde yürürlükte olan hâlinin ilgili kısmı şöyledir:

"(1) Kaçak sanığın duruşmaya gelmesini sağlamak amacıyla Türkiye'de bulunan mallarına, hak ve alacaklarına amaçla orantılı olarak mahkeme kararıyla elkonulabilir ve gerektiğinde idaresi için kayyum atanır. Elkoyma ve kayyum atama kararı müdafine bildirilir.

(2) Birinci fıkra hükmü;

a) Türk Ceza Kanununda tanımlanan;

...

10. Suç işlemek amacıyla örgüt kurma (madde 220),

...

17. Silahlı örgüt (madde 314) veya bu örgütlere silah sağlama (madde 315),

...

tanımlanan suçlar,

Hakkında uygulanır.

(3) Elkonulan mal, hak ve alacakların korunmasında, elkoymaya ilişkin hükümler uygulanır. Tedbirlere ilişkin kararların özetinin bir gazetede ilânına mahkemece karar verilebilir.

(4) Kaçak yakalandığında veya kendiliğinden gelerek teslim olduğunda elkoymanın kaldırılmasına karar verilir.

...

(6) Mahkeme elkoymaya karar verdiğinde, kaçığın yasal olarak bakmakla yükümlü bulunduğu yakınlарının alınan tedbirler nedeniyle yoksulluğa düşebileceklerini saptarsa, bunların geçimlerini sağlamak üzere, elkonulan mal varlığından sosyal durumları ile orantılı miktarda yardımda bulunulması konusunda kayyuma izin verir.

...

(8) Bu kararlara karşı itiraz edilebilir."

22. 5271 sayılı Kanun'un 248. maddesinin 6763 sayılı Kanun'un 33. maddesiyle değişik hâlinin ilgili kısmı şöyledir:

"(1) Kaçağın Cumhuriyet savcısına başvurmasını veya duruşmaya gelmesini sağlamak amacıyla Türkiye'de bulunan mallarına, hak ve alacaklarına amaçla orantılı olarak Cumhuriyet savcısının istemi üzerine sulh ceza hâkimi veya mahkeme kararıyla elkonulabilir ve gerektiğinde idaresi için kayyum atanır. Elkoyma ve kayyum atama kararı müdafisine bildirilir.

(2) Birinci fıkra hükümü;

a) Türk Ceza Kanununda tanımlanan;

...

10. Suç işlemek amacıyla örgüt kurma (madde 220),

...

18. Silahlı örgüt (madde 314) veya bu örgütlere silah sağlama (madde 315),

...

tanımlanan suçlar,

Hakkında uygulanır.

(3) Elkonulan mal, hak ve alacakların korunmasında, elkoymaya ilişkin hükümler uygulanır. Tedbirlere ilişkin kararların özetinin bir gazetede ilânına sulh ceza hâkimince veya mahkemece karar verilebilir.

(4) Kaçak yakalandığında veya kendiliğinden gelerek teslim olduğunda elkoymanın kaldırılmasına karar verilir.

...

(6) Mahkeme elkoymaya karar verdiğinde, kaçağın yasal olarak bakmakla yükümlü bulunduğu yakınlarının alınan tedbirler nedeniyle yoksulluğa düşebileceklerini saptarsa, bunların geçimlerini sağlamak üzere, elkonulan mal varlığından sosyal durumları ile orantılı miktarda yardımda bulunulması konusunda kayyuma izin verir.

...

(8) Bu kararlara karşı itiraz edilebilir."

23. 5271 sayılı Kanun'un 141. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"(1) Suç soruşturması veya kovuşturması sırasında;

...

i) Hakkındaki arama kararı ölçüsüz bir şekilde gerçekleştirilen,

j) Eşyasına veya diğer malvarlığı değerlerine, koşulları oluşmadığı halde elkonulan veya korunması için gerekli tedbirler alınmayan ya da eşyası veya diğer malvarlığı değerleri amaç dışı kullanılan veya zamanında geri verilmeyen,

...

Kişiler, maddi ve manevi her türlü zararlarını, Devletten isteyebilirler.

(2) Birinci fıkranın (e) ve (f) bentlerinde belirtilen kararları veren merciler, ilgiliye tazminat hakları bulunduğunu bildirirler ve bu husus verilen karara geçirilir.

(3) (Ek:18/6/2014-6545/70 md.) Birinci fıkrada yazan hâller dışında, suç soruşturması veya kovuşturması sırasında kişisel kusur, haksız fiil veya diğer sorumluluk hâlleri de dâhil olmak üzere hâkimler ve Cumhuriyet savcılarının verdikleri kararlar veya yaptıkları işlemler nedeniyle tazminat davaları ancak Devlet aleyhine açılabilir.

(4) (Ek:18/6/2014-6545/70 md.) Devlet, ödediği tazminattan dolayı görevinin gereklerine aykırı hareket etmek suretiyle görevini kötüye kullanan hâkimler ve Cumhuriyet savcılarında bir yıl içinde rücu eder."

24. 5271 sayılı Kanun'un 142. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"(1) Karar veya hükümlerin kesinleştiğinin ilgisine tebliğinden itibaren üç ay ve her hâlde karar veya hükümlerin kesinleşme tarihini izleyen bir yıl içinde tazminat isteminde bulunulabilir.

(2) İstem, zarara uğrayanın oturduğu yer ağır ceza mahkemesinde ve eğer o yer ağır ceza mahkemesi tazminat konusu işlemle ilişkili ise ve aynı yerde başka bir ağır ceza dairesi yoksa, en yakın yer ağır ceza mahkemesinde karara bağlanır."

V. İNCELEME VE GEREKÇE

25. Mahkemenin 8/9/2021 tarihinde yapmış olduğu toplantıda başvuru incelenip gereği düşünüldü:

A. Başvurucunun İddiaları ve Bakanlık Görüşü

26. Başvurucu, elkoyma işleminin kamu yararı amacına dayanmadığını ve siyasi amaçla uygulandığını belirterek mülkiyet hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür. Başvurucu ayrıca yargılamanın bağımsız ve tarafsız mahkemece gerçekleştirilmediğini, çelişmeli yargılama ilkesinin, masumiyet karinesi ile suç ve cezaların kanuniliği ilkesinin ihlal edildiğini iddia etmiştir. Başvurucu son olarak elkoyma tedbiriyle kendisinin ve ailesinin insan onuruna yaraşır bir hayat sürme hakkının elinden alındığını ve bu nedenle özel hayata saygı hakkının ihlal edildiğini belirtmiştir.

27. Bakanlık görüşünde, öncelikle 5271 sayılı Kanun'un 141. maddesinde öngörülen tazminat davası açma yolu tüketilmeden yapılan başvurunun başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerektiği ileri sürülmüştür. Bakanlık, başvurucunun mal varlığına 5271 sayılı Kanun'un 248. maddesine uygun olarak tedbir konulduğunu ve müdahalenin kanuni dayanağının bulunduğunu belirtmiştir. 5271 sayılı Kanun'un 248. maddesinde öngörülen tedbirin amacının kaçak olan şüphelinin

ifadesinin alınması olduğunu vurgulayan Bakanlık, bunun kamu yararına yönelik meşru bir amaç teşkil ettiğini ifade etmiştir. Bakanlık, örgütlü suçlarla mücadele alanında kamu makamlarının geniş takdir yetkisinin bulunduğu ve somut olayda şikâyet edilen tedbirin niteliği ile bu tedbire ilişkin olarak başvurucuya sağlanan güvenceler dikkate alındığında müdahalenin başvurucuya aşırı ve olağan dışı bir külfet yüklediğini savunmuştur. Bakanlık son olarak Anayasa Mahkemesi tarafından yapılacak denetimde tedbirin OHAL döneminde uygulandığının da dikkate alınması gerektiğine işaret etmiştir.

28. Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı cevabında 20/7/2016 tarihinde ilan edilen OHAL'in 18/7/2018 tarihinde kaldırıldığını belirterek söz konusu düzenlemenin yasal dayanağının ortadan kalktığını öne sürmüştür. Başvurucu, el konulan mal varlığının suçtan elde edildiğinin veya suçta kullanıldığının ortaya konulamaması nedeniyle müdahalenin ölçülü olmadığını savunmuştur. Ülkeye dönmeye zorlanması amacıyla mal varlığına elkoyma tedbiri uygulanmasının OHAL dönemiyle sınırlı olduğunu iddia eden başvurucu, bu tedbirin uygulanmaya devam edilmesinin kanuni temelini bulunmadığını belirtmiştir. Başvurucu ayrıca tedbirin üzerinden üç yıl geçmesine rağmen suç işlendiğine dair delil gösterilemediğini ifade etmiştir. Başvurucu son olarak 5271 sayılı Kanun'un 141. maddesi uyarınca tazminat davasının elkoyma nedeniyle bir zarar söz konusu olduğunda gündeme geleceğini, söz konusu başvuruda tartışılması gereken hususun tedbirin hukukiliği olduğunu iddia etmiştir.

B. Değerlendirme

29. Anayasa'nın "*Mülkiyet hakkı*" kenar başlıklı 35. maddesi şöyledir:

"Herkes, mülkiyet ve miras haklarına sahiptir.

Bu haklar, ancak kamu yararı amacıyla, kanunla sınırlanabilir.

Mülkiyet hakkının kullanılması toplum yararına aykırı olamaz."

30. Anayasa Mahkemesi, olayların başvurucu tarafından yapılan hukuki nitelendirmesi ile bağlı olmayıp olay ve olguların hukuki tavsifini kendisi takdir eder (*Tahir Canan*, B. No: 2012/969, 18/9/2013, § 16). Başvurucunun şikâyetinin özü, mal varlığına el konulmasına ilişkin kararın mülkiyet hakkını ihlal ettiğidir. Bu sebeple başvurucunun tüm şikâyetlerinin mülkiyet hakkı kapsamında incelenmesi uygun bulunmuştur.

1. Uygulanabilirlik

31. Anayasa Mahkemesi *Aydın Yavuz ve diğerleri* (aynı kararda bkz. §§ 187-191) kararında, olağanüstü yönetim usullerinin uygulandığı dönemlerde alınan tedbirlere ilişkin bireysel başvuruları incelerken Anayasa'nın 15. maddesinde ortaya konulan temel hak ve özgürlüklere ilişkin güvence rejimini dikkate alacağını belirtmiştir. Buna göre olağanüstü bir durumun bulunması ve bunun ilan edilmesinin yanı sıra bireysel başvuruya konu temel hak ve özgürlüklere müdahale teşkil eden tedbirin olağanüstü durumla bağlantılı olması hâlinde inceleme Anayasa'nın 15. maddesi uyarınca yapılacaktır.

32. 15 Temmuz 2016 tarihinde yaşanan darbe teşebbüsünden sonra Cumhurbaşkanlığı başkanlığında toplanan Bakanlar Kurulu 21/7/2016 tarihinde OHAL ilan edilmesine karar vermiş, daha sonra da OHAL birçok kez uzatılmıştır. OHAL 19/7/2018 tarihinde son bulmuştur. OHAL ilanı nedenlerinin başında darbe teşebbüsü gelmektedir (*Aydın Yavuz ve*

diğerleri, §§ 224, 226). OHAL ilanı ile darbe teşebbüsünden kaynaklanan tehlikenin yanı sıra bu teşebbüsün arkasında olduğu değerlendirilen FETÖ/PDY'den kaynaklanan tehdit ve tehlikenin de bertaraf edilmesinin amaçlandığı görülmektedir (*Aydın Yavuz ve diğerleri*, §§ 48, 229). Nitekim darbe teşebbüsünün arkasındaki yapılanmanın Fetullahçı Terör Örgütü/Paralel Devlet Yapılanması (FETÖ/PDY) olduğuna ilişkin olarak kamu makamlarınca ve soruşturma mercilerince yapılan değerlendirmeler olgusal temellere dayanmaktadır (*Aydın Yavuz ve diğerleri*, § 216).

33. Başvurucunun mal varlığı hakkında elkoyma tedbirinin uygulandığı tarihte Türkiye'de OHAL yönetim usulü yürürlüktedir. Elkoyma kararında başvurucunun darbe teşebbüsünün arkasındaki yapılanma olduğu belirtilen FETÖ/PDY'ye üye olduğu ileri sürülmüştür (bkz. § 11). Dolayısıyla başvurucuya yönelik suçlamanın OHAL ilanını gerekli kılan olaylarla ilgili olduğu görülmektedir.

34. Bu itibarla OHAL ilamına sebebiyet veren olaylar kapsamında bir suç isnadına bağlı olarak uygulanan elkoyma tedbirinin hukuki olup olmadığının incelenmesi Anayasa'nın 15. maddesi kapsamında yapılacaktır. Bu inceleme sırasında öncelikle söz konusu tedbirin başta Anayasa'nın 13. ve 35. maddeleri olmak üzere diğer maddelerinde yer alan güvencelere aykırı olup olmadığı tespit edilecek, aykırılık saptanması hâlinde ise Anayasa'nın 15. maddesindeki ölçütlerin bu aykırılığı meşru kılıp kılmadığı değerlendirilecektir (benzer yöndeki değerlendirmeler için bkz. *Aydın Yavuz ve diğerleri*, §§ 193-195, 242).

2. Kabul Edilebilirlik Yönünden

35. Bakanlık, başvuru yollarının tüketilmediği itirazında bulunmuştur.

36. Bireysel başvuru yoluyla Anayasa Mahkemesine başvurulabilmesi için öncelikle olağan kanun yollarının tüketilmiş olması gerekir (*Ayşe Zıraman ve Cennet Yeşilyurt*, B. No: 2012/403, 26/3/2013, §§ 16, 17). 5271 sayılı Kanun'un 141. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (j) bendinde, eşyasına veya diğer mal varlığı değerlerine koşulları oluşmadığı hâlde el konulan veya korunması için gerekli tedbir alınmayan ya da eşyası veya diğer mal varlığı değerleri amaç dışı kullanılan ya da zamanında geri verilmeyen kişilere tazminat talebinde bulunabilme imkânı tanınmaktadır (bkz. § 23).

37. Anayasa Mahkemesi, ceza soruşturması veya kovuşturması sırasında yargı organlarınca şüphelilerin eşyasına ya da mal varlığı değerlerine ilişkin olarak elkoyma tedbirinin uygulandığı durumlarda bunun hukuka aykırı olduğu iddialarına ilişkin olarak bireysel başvurunun incelendiği tarih itibarıyla asıl dava sonuçlanmamış da olsa -ilgili Yargıtay içtihatlarına atıf yaparak- 5271 sayılı Kanun'un 141. maddesinde öngörülen tazminat davası açma imkânının tüketilmesi gereken etkili bir hukuk yolu olduğu sonucuna varmıştır (*Nuray Işık*, B. No: 2014/7561, 28/9/2016, §§ 60-69; *Sinan Aydın Aygün (2)*, B. No: 2014/922, 16/6/2016, §§ 61-69).

38. Anayasa Mahkemesi *Hamdi Akan İpek* (B. No: 2015/17763, 24/5/2018) kararında elkoymaya ilişkin koruma tedbirinin devam ettiğini gözeterek 5271 sayılı Kanun'un 141. maddesinde düzenlenen tazminat yolunun etkili olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Anayasa Mahkemesi mülkiyet hakkına ilişkin bireysel başvurularda giderim bakımından kural olarak eski hâle getirme (*restitutio in integrum*) yükümlülüğünün söz konusu olduğunu ve bunun mümkün olamaması durumunda ancak tazminat yolunun etkili bir yol olacağını vurgulamış (*Halil İbrahim Köktepe*, B. No: 2014/12521, 19/4/2017, § 47) ve 5271 sayılı Kanun'un 141.

maddesi kapsamında öngörülen hukuk yolunun giderim bakımından sadece tazminat içermesi nedeniyle devam eden elkoyma şeklindeki müdahale bakımından bu aşamada etkili olarak görülemeyeceği sonucuna ulaşmıştır (*Hamdi Akın İpek*, § 77).

39. Olayda başvuru tarafından elkoyma kararına yapılan itiraz ilgili sulh ceza hâkimliğince reddedilmiştir. Öte yandan başvuru hakkında uygulanan elkoyma tedbirinin hâlen devam ettiği anlaşılmıştır. Dolayısıyla 5271 sayılı Kanun'un 141. maddesinde öngörülen yolun bu aşamada etkili görülmesi mümkün değildir. Bu durumda başvuru yollarının usulünce tüketildiğinin kabulü gerekmektedir.

40. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

3. Esas Yönünden

a. Mülkün Varlığı

41. Mülkiyet hakkının ihlal edildiğinden şikâyet eden bir kimse, önce böyle bir hakkının var olduğunu kanıtlamak zorundadır. Bu nedenle öncelikle başvuruçunun Anayasa'nın 35. maddesi uyarınca korunmayı gerektiren mülkiyete ilişkin bir menfaate sahip olup olmadığı noktasındaki hukuki durumunun değerlendirilmesi gerekir (*Cemile Ünlü*, B. No: 2013/382, 16/4/2013, § 26; *İhsan Vurucuoğlu*, B. No: 2013/539, 16/5/2013, § 31). El konulan mal varlığının başvuruçunun mülkiyetinde olduğu konusunda tereddüt bulunmadığına göre mülkün var olduğu açıktır.

b. Müdahalenin Varlığı ve Türü

42. Anayasa'nın 35. maddesinde bir temel hak olarak güvence altına alınmış olan mülkiyet hakkı kişiye -başkasının hakkına zarar vermemek ve yasaların koyduğu sınırlamalara uymak koşuluyla- sahibi olduğu şeyi dilediği gibi kullanma ve ondan tasarruf etme, onun ürünlerinden yararlanma olanağı verir (*Mehmet Akdoğan ve diğerleri*, B. No: 2013/817, 19/12/2013, § 32). Dolayısıyla malikin mülkünü kullanma, mülkün semerelerinden yararlanma ve mülk üzerinde tasarruf etme yetkilerinden herhangi birinin sınırlanması mülkiyet hakkına müdahale teşkil eder (*Recep Tarhan ve Afife Tarhan*, B. No: 2014/1546, 2/2/2017, § 53).

43. Anayasa'nın 35. maddesi ile mülkiyet hakkına temas eden diğer hükümleri birlikte değerlendirildiğinde Anayasa'nın mülkiyet hakkına müdahaleyle ilgili üç kural ihtiva ettiği görülmektedir. Buna göre Anayasa'nın 35. maddesinin birinci fıkrasında, herkesin mülkiyet hakkına sahip olduğu belirtilmek suretiyle *mülkten barışçıl yararlanma hakkına* yer verilmiş; ikinci fıkrasında da mülkten barışçıl yararlanma hakkına müdahalenin çerçevesi belirlenmiştir. Maddenin ikinci fıkrasında, genel olarak mülkiyet hakkının hangi koşullarda sınırlanabileceği belirlenerek aynı zamanda *mülkten yoksun bırakmanın* şartlarının genel çerçevesi de çizilmiştir. Maddenin son fıkrasında ise mülkiyet hakkının kullanımının toplum yararına aykırı olamayacağı kurala bağlanmak suretiyle devletin *mülkiyetin kullanımını kontrol etmesine ve düzenlemesine* imkân sağlanmıştır. Anayasa'nın diğer bazı maddelerinde de devlet tarafından mülkiyetin kontrolüne imkân tanıyan özel hükümlere yer verilmiştir. Ayrıca belirtmek gerekir ki mülkten yoksun bırakma ve mülkiyetin düzenlenmesi, mülkiyet hakkına müdahalenin özel biçimleridir (*Recep Tarhan ve Afife Tarhan*, §§ 55-58).

44. Mal varlığına el konulmasının mülkiyet hakkına müdahale teşkil ettiği noktasında duraksama bulunmamaktadır. Diğer taraftan elkoyma tedbiri, suç isnadı kapsamında uygulanan geçici bir koruma tedbiri mahiyetindedir. Bu tedbirle başvuru, mevcut aşama itibarıyla mülkünden yoksun bırakılmış değildir. Bu tedbire başvuru soruşturma mercilerinin önüne çıkarılması için gerek duyulduğu anlaşılmaktadır. Dolayısıyla mülkiyet hakkına yapılan müdahalenin mülkiyetin kullanımının kontrolüne veya düzenlenmesine ilişkin üçüncü kural çerçevesinde incelenmesi gerekir (benzer yöndeki karar için bkz. *Hanife Ensaroğlu*, B. No: 2014/14195, 20/9/2017, § 52; *Hamdi Akın İpek*, § 87).

c. Müdahalenin İhlal Oluşturup Oluşturmadığı

45. Anayasa'nın 13. maddesi şöyledir:

"Temel hak ve hürriyetler, özlerine dokunulmaksızın yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir. Bu sınırlamalar, Anayasanın sözüne ve ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve laik Cumhuriyetin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamaz."

46. Anayasa'nın 35. maddesinde mülkiyet hakkı sınırsız bir hak olarak düzenlenmemiş, bu hakkın kamu yararı amacıyla ve kanunla sınırlandırılacağı öngörülmüştür. Mülkiyet hakkına müdahalede bulunulurken temel hak ve özgürlüklerin sınırlandırılmasına ilişkin genel ilkeleri düzenleyen Anayasa'nın 13. maddesinin de gözönünde bulundurulması gerekmektedir. Dolayısıyla mülkiyet hakkına yönelik müdahalenin Anayasa'ya uygun olabilmesi için müdahalenin kanuna dayanması, kamu yararı amacı taşıması ve ayrıca ölçülülük ilkesi gözetilerek yapılması gerekmektedir (*Recep Tarhan ve Afife Tarhan*, § 62).

i. Kanunilik

47. Mülkiyet hakkına yönelik müdahalelerde ilk incelenmesi gereken ölçüt kanuna dayalı olma ölçütüdür. Bu ölçütün sağlanmadığı tespit edildiğinde diğer ölçütler bakımından inceleme yapılmaksızın mülkiyet hakkının ihlal edildiği sonucuna varılacaktır. Müdahalenin kanuna dayalı olması, müdahaleye ilişkin yeterince ulaşılabilir, belirli ve öngörülebilir kanun hükümlerinin bulunmasını gerektirmektedir (*Türkiye İş Bankası A.Ş. [GK]*, B. No: 2014/6192, 12/11/2014, § 44; *Ford Motor Company*, B. No: 2014/13518, 26/10/2017, § 49; *Necmiye Çiftçi ve diğ.leri*, B. No: 2013/1301, 30/12/2014, § 55).

48. Başsavcılık talebinde ve Hâkimlik kararında elkoyma şeklindeki müdahalenin kanuni dayanağı olarak 5271 sayılı Kanun'un 248. maddesinin (1) numaralı fıkrası ve 668 sayılı KHK'nın 3. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (b) bendi gösterilmiştir. 5271 sayılı Kanun'un 248. maddesinin (1) numaralı fıkrasının olay tarihinde yürürlükte bulunan hâlinde kaçak sanığın duruşmaya gelmesini sağlamak amacıyla Türkiye'de bulunan mallarına, hak ve alacaklarına amaçla orantılı olarak mahkeme kararıyla el konulabileceği ve gerektiğinde idaresi için kayyım atanabileceği hükme bağlanmıştır. Bu kurala göre elkoyma tedbirinin sadece kaçak sanıklar hakkında uygulanabileceği göze çarpmaktadır. Bununla birlikte 668 sayılı KHK'nın 3. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (b) bendiyle OHAL'in devamı süresince geçerli olmak üzere kaçak tanımı değiştirilmiştir. Buna göre hakkında yürütülen soruşturmanın sonuçsuz kalmasını sağlamak amacıyla yurt içinde saklanan veya yabancı ülkede bulunan ve bu nedenle Cumhuriyet savcılığı tarafından kendisine ulaşılamayan şüpheliye de kaçak denir.

49. Başvurucunun mal varlığı hakkındaki elkoyma tedbirinin uygulandığı 7/10/2016 tarihinde 668 sayılı KHK'nın 3. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (b) bendinin soruşturma safhasında da elkoyma tedbiri uygulanmasına imkân tanıyan düzenlemesinin yürürlükte olduğu anlaşılmıştır. Bu durumda 668 sayılı KHK'nın 3. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (b) bendinin şekli manada kanun koşulunu sağlayıp sağlamadığının tartışılması gerekir.

50. Anayasa'nın olay tarihinde yürürlükte bulunan mülga 121. maddesinin üçüncü fıkrasının birinci cümlesinde, OHAL süresince Cumhurbaşkanının başkanlığında toplanan Bakanlar Kurulunun OHAL'in gerekli kıldığı konularda KHK'lar çıkarabileceği belirtilmiştir. Yine Anayasa'nın olay tarihinde yürürlükte bulunan mülga 91. maddesinin birinci fıkrasında, Anayasa'nın "İkinci Kısım Birinci ve İkinci Bölümler"inde yer alan temel haklar, kişi hakları ve ödevleri ile "Dördüncü Bölüm"ünde yer alan siyasi haklar ve ödevlerin KHK'larla düzenlenmesi yasaklanmış ancak sıkıyönetim ve OHAL'ler saklı tutulmuştur. Buna göre olay tarihinde yürürlükte bulunan Anayasa hükümlerine göre OHAL döneminde Cumhurbaşkanlığı başkanlığında toplanan Bakanlar Kurulunun OHAL KHK'larıyla temel hak ve özgürlüklere ilişkin düzenleme yapabileceği ve bunlara yönelik sınırlandırmalar getirebileceği anlaşılmaktadır. Bu durumda OHAL KHK'larının hak ve özgürlüklerinin sınırlandırılabilmesi için Anayasa'nın 13. maddesiyle gerekli kılınan şekli manada kanun şartının istisnası mahiyetinde olduğunun kabulü gerekir. Dolayısıyla Anayasa hükümleri bir bütünlük içinde yorumlandığında OHAL döneminde çıkarılan 668 sayılı KHK'nın 3. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (b) bendine dayanan müdahalenin Anayasa'nın 13. maddesindeki *kanunilik* ölçütüne aykırılık teşkil etmediği sonucuna varılmıştır.

51. Öte yandan 668 sayılı KHK'nın 3. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (b) bendi OHAL süresinde uygulanmak üzere ihdas edilmiş ise de 2/12/2016 tarihinde yürürlüğe giren 6763 sayılı Kanun'un 32. maddesiyle 5271 sayılı Kanun'un 248. maddesinde değişiklik yapılarak elkoyma tedbirinin şüphelinin soruşturma safhasında Cumhuriyet savcisına başvurusunu sağlamak amacıyla da uygulanmasına imkân tanınmıştır. Dolayısıyla anılan değişiklik 5271 sayılı Kanun'un 248. maddesinin (1) numaralı fıkrasındaki düzenleme 668 sayılı KHK'nın 3. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (b) bendiyle uyumlu hâle getirilmiştir. Bu durumda başvuru hakkında uygulanan elkoyma tedbirinin OHAL'in sona ermesinden sonraki dönemde de kanuni dayanağı olduğu anlaşılmıştır.

52. Sonuç olarak söz konusu kanun hükümlerinin açık, ulaşılabilir ve öngörülebilir mahiyette olduğu dikkate alındığında başvurucunun mülkiyet hakkına yapılan müdahalenin kanuni dayanağının bulunduğu kuşkusuzdur.

ii. Meşru Amaç

53. Anayasa'nın 13. ve 35. maddeleri uyarınca mülkiyet hakkı ancak kamu yararı amacıyla sınırlandırılabilir. Kamu yararı kavramı, mülkiyet hakkının kamu yararının gerektirdiği durumlarda sınırlandırılması imkân vermekle bir sınırlandırma amacı olmasının yanı sıra mülkiyet hakkının kamu yararı amacı dışında sınırlanamayacağını öngörerek ve bu anlamda bir sınırlama sınırı oluşturarak mülkiyet hakkını etkin bir şekilde korumaktadır (Nusrat Külâh, B. No: 2013/6151, 21/4/2016, § 53).

54. Somut olayda elkoyma tedbirinin amacı başvuruçunun soruşturma ve kovuşturma mercilerinin önüne çıkarılmasını sağlamak olduğu anlaşılmaktadır. Kaçak olarak kabul edilen şüpheli veya sanığın soruşturma ya da kovuşturma mercilerinin önüne çıkarılmasının sağlanmasında kamu yararının bulunduğu açıktır. Dolayısıyla somut olaydaki müdahalenin anayasal açıdan meşru bir amaca dayandığı sonucuna ulaşılmaktadır.

iii. Ölçülülük

(1) Genel İlkeler

55. Anayasa'nın 13. maddesi uyarınca hak ve özgürlüklerin sınırlandırılmasında dikkate alınacak ölçütlerden biri olan ölçülülük, hukuk devleti ilkesinden doğmaktadır. Hukuk devletinde hak ve özgürlüklerin sınırlandırılması istisnai bir yetki olduğundan bu yetki ancak durumun gerektirdiği ölçüde kullanılması koşuluyla haklı bir temele oturabilir. Bireylerin hak ve özgürlüklerinin somut koşulların gerektirdiğinden daha fazla sınırlandırılması kamu otoritelerine tanınan yetkinin aşılması anlamına geleceğinden hukuk devletiyle bağdaşmaz (AYM, E.2013/95, K.2014/176, 13/11/2014).

56. Anayasa'nın 13. maddesinde yer alan ölçülülük ilkesi *elverişlilik, gereklilik ve orantılılık* olmak üzere üç alt ilkeden oluşmaktadır. *Elverişlilik* öngörülen müdahalenin amacı gerçekleştirmeye elverişli olmasını, *gereklilik* amaç bakımından müdahalenin zorunlu olmasını yani aynı amaca daha hafif bir müdahale ile ulaşılmamasının mümkün olmamasını, *orantılılık* ise bireyin hakkına yapılan müdahale ile ulaşılmak istenen amaç arasında makul bir dengenin gözetilmesi gerekliliğini ifade etmektedir (AYM, E.2011/111, K.2012/56, 11/4/2012; E.2016/16, K.2016/37, 5/5/2016; Mehmet Akdoğan ve diğerleri, § 38).

57. Buna göre mülkiyet hakkına yapılan müdahalenin Anayasa'ya uygun olabilmesi için amacı gerçekleştirmeye *elverişli* olmasının yanında *gerekli* olması da gerekir. *Gereklilik* yukarıda da belirtildiği üzere hakka müdahale teşkil eden birden fazla araç arasından hakkı en az zedeleyen aracın seçilmesini ifade etmektedir. Hak ve özgürlüğü sınırlayan tedbirlerden hangisi diğerlerine nazaran hakkın norm alanına daha az müdahale edilmesi sonucunu doğuruyorsa o tedbirin tercih edilmesi gerekir. Bununla birlikte hakka müdahale oluşturacak aracın seçiminde kamu otoritelerinin belli ölçüde takdir payının bulunduğu da kabul edilmelidir. Zira yetkili kamu makamları, öngörülen amaca ulaşılması bakımından hangi aracın etkili ve verimli sonuçlar doğuracağına ilişkin olarak isabetli karar verme noktasında daha iyi bir konumdadır. Özellikle alternatif aracın bulunmadığı veya mevcut alternatiflerin öngörülen meşru amaca ulaşılması bakımından etkili olmadığı ya da daha az etkili olduğu durumlarda kamu makamlarının araç seçimi hususundaki tercih yetkisinin *gereklilik* kriterini sağlamadığının söylenebilmesi için çok güçlü nedenlerin bulunması gerekir (D.C., B. No: 2018/13863, 16/6/2021, § 48).

58. Öte yandan mülkiyet hakkına yönelik müdahaleler orantılı olmalıdır. Orantılılık sınırlamayla ulaşılmak istenen amaç ile başvuruçunun sınırlama tedbiri arasında aşırı bir dengesizlik bulunmamasına işaret etmektedir. Diğer bir ifadeyle orantılılık, amaç ile araç arasında adil bir denge kurulmasını gerektirmektedir. Buna göre mülkiyet hakkına getirilen sınırlamayla ulaşılmak istenen meşru amaç ve başvuruçunun mülkiyet hakkından yararlanmasındaki bireysel yarar arasında makul bir orantı kurulmalıdır. Hedeflenen amaca ulaşıldığında elde edilecek kamusal yararlar kıyaslandığında sınırlama ile kişiye yüklenen külfetin aşırı ve orantısız olmaması gerekir (D.C., § 49).

59. Seçilen aracın ulaşılmak istenen amaçla kıyaslandığında bireye orantısız bir külfet yüklemiş olduğunun saptanması, ihlal sonucuna ulaşılabilmesi için bazı hâllerde tek başına yeterli olmayabilir. Kişiyi yüklenen külfeti dengeleyici mekanizmaların var olup olmadığı da büyük önem taşımaktadır. Elverişli ve gerekli olduğu hükmüne varılan aracın seçilmiş olması nedeniyle kişiyi yüklenen aşırı külfeti hafifleten hukuksal mekanizmalar mevcutsa bir ihlalin olmadığı sonucuna varılabilir (D.C., § 50).

60. Mülkiyet hakkına yapılan müdahalenin orantılı olup olmadığı değerlendirilirken başvuruçunun ve idarenin kusurlarının bulunup bulunmadığı da gözönünde bulundurulur. Bu bağlamda tarafların yasal yükümlülüklerinin neler olduğu, bunların yerine getirilmesinde ihmalkârlık gösterilip gösterilmediği ve ihmalin varlığının tespiti hâlinde bunun hukuka aykırı sonucun doğmasında bir etkisinin bulunup bulunmadığı da dikkate alınır (D.C., § 51).

61. Öte yandan idarenin *iyi yönetim* ilkesine uygun hareket etme yükümlülüğü bulunmaktadır. İyi yönetim ilkesi, kamu yararı kapsamında bir konu söz konusu olduğunda kamu otoritelerinin uygun zamanda, uygun yöntemle ve her şeyden önce tutarlı olarak hareket etmelerini gerektirir (*Kenan Yıldırım ve Turan Yıldırım*, B. No: 2013/711, 3/4/2014, § 68; *Ayten Yeğenoğlu*, B. No: 2015/1685, 23/5/2018, § 44).

62. Usule ilişkin güvencelerin varlığı orantılılık değerlendirmesinde önemli bir rol oynayabilir. Bu bağlamda müdahalenin hukuka aykırılığının ileri sürülebileceği veya müdahale nedeniyle oluşan maddi ve manevi zararların tazmin edilmesinin istenebileceği hukuk yollarının olmaması da bazı durumlarda kişiyi yüklenen külfeti ağırlaştırıcı bir unsur olarak görülebilir. Bu bakımdan kişinin hukuka aykırılık iddialarının bir mahkeme tarafından etkili bir biçimde incelenmesi müdahalenin orantılılığı bakımından ehemmiyet arz etmektedir (D.C., § 52; başvuruçuya diğer unsurlar yanında ayrıca etkin bir savunma hakkı tanındığından müdahalenin ölçülü görüldüğü kararlar için bkz. *Eyyüp Baran*, B. No: 2014/8060, 29/9/2016, §§ 75-95; *Fatma Çavuşoğlu ve Bilal Çavuşoğlu*, B. No: 2014/5167, 28/9/2016, §§ 74-89; buna karşılık aynı koşulun yargılama sürecinde sağlanmaması nedeniyle müdahalenin ölçüsüz görüldüğü kararlar için bkz. *Mahmut Üçüncü*, B. No: 2014/1017, 13/7/2016, §§ 79-102; *Arif Güven*, B. No: 2014/13966, 15/2/2017, §§ 57-72).

63. Kamu yararı amacı doğrultusunda mülkle ilgili olarak bu ve benzeri tedbirlerin uygulanmasının zarara yol açması kaçınılmazdır. Ancak bu zararın kaçınılmaz olandan ağır veya aşırı sonuçlara da yol açmaması ya da oluşması durumunda böyle bir zararın kamu makamlarınca makul bir sürede, uygun bir yöntem ve vasıtalarla gideriminin sağlanması gerekmektedir. Buna göre kamu makamlarının kanuna dayalı olarak ve ilgili kamu yararı amacı doğrultusunda mülkiyet hakkına müdahale teşkil eden tedbirler uygulaması ve bu tedbirlerin belirli bir süre de devam etmesi ancak bireyin haklarının korunmasının gerekliliklerine uyulduğu takdirde ölçülü görülebilir (D.C., § 54).

(2) İlkelerin Olaya Uygulanması

64. Olayda başvuruçuyu aleyhine terör örgütü üyesi olma suçlamasıyla başlatılan soruşturma kapsamında başvuruçunun Cumhuriyet savcısına başvurmasının sağlanması amacıyla Türkiye'de bulunan mal varlığına el konulmasına karar verilmiştir.

65. Belçika'da ikamet eden başvuruçunun mal varlığına el konulmasının Türkiye'ye gelerek Cumhuriyet savcısına başvurmaya zorlanması bakımından elverişli olduğu açıktır.

66. Suçla ve özellikle de örgütlü suçlarla mücadele gibi zor bir alanda hangi tedbirlerin gerekli olduğunun değerlendirilmesi öncelikli olarak ilgili kamu makamlarının yetkisindedir. Bu alanda ne gibi tedbirlerin alınması gerektiği hakkında sorumlu ve yetkili otoriteler daha isabetli karar verebilecek konumdadır. Bu nedenle hangi tedbirin uygulanacağı belirlenmesi hususunda idarelerin belli ölçüde takdir yetkisi bulunmaktadır. Ne var ki seçilen aracın gerekliliğine ilişkin olarak idarelerin sahip olduğu takdir yetkisi sınırsız değildir. Tercih edilen aracın müdahaleyi ulaşılmak istenen amaca nazaran bariz bir biçimde ağırlaştırması durumunda Anayasa Mahkemesince müdahalenin gerekli olmadığı sonucuna ulaşılması mümkündür ancak Anayasa Mahkemesinin bu kapsamda yapacağı denetim, seçilen aracın isabet derecesine yönelik olmayıp hak ve özgürlükler üzerinde oluşturduğu müdahalenin ağırlığına dönüktür (*Hamdi Akan İpek*, § 108).

67. Başvurucunun mal varlığına el konulmasının nispeten ağır bir tedbir olduğu açıktır ancak terör örgütü üyeliği gibi ağır bir suçun soruşturulması ve kovuşturulması demokratik toplumsal düzenin varlığını sürdürebilmesi için zorunlu bir ihtiyaçtır. Bu durumda terör ve terörle bağlantılı suçları işlediği iddia edilen bir kimsenin soruşturma ve kovuşturma mercilerinin önüne çıkarılması için tedbirler alınması elzemdir. Bu bakımdan kaçak olan şüphelinin veya sanığın soruşturma ve kovuşturma mercilerinin önüne çıkmaya zorlanması amacıyla mal varlığı hakkında elkoyma tedbirinin uygulanması kamu otoritelerinin takdir yetkisi kapsamında kalan bir tedbirdir.

68. Vurgulanmalıdır ki kişi hürriyeti ve güvenliği hakkı konusunda Anayasa'nın 19. maddesinin dördüncü fıkrasında belirtilen suçun işlendiğine ilişkin "*kuvvetli belirti*" veya 5271 sayılı Kanun'da ifade edilen "*kuvvetli suç şüphesi*" bulunması gibi şartlar mülke yönelik olarak uygulanan koruma tedbirleri bakımından zaruri değildir. Kişiyile ilgili suç isnadı bulunmasa bile kişinin mal varlığına bir koruma tedbiri olarak el konulmasına veya mal varlığı üzerinde tasarruf yetkisinin kısıtlanmasına engel teşkil eden bir anayasal hüküm bulunmamaktadır (bazı farklarla birlikte bkz. *Hamdi Akan İpek*, § 109). Bununla birlikte bu durum mülke yönelik koruma tedbirlerinin keyfi veya öngörülemez biçimde uygulanabileceği anlamına gelmemektedir. Elkoyma biçimindeki koruma tedbirini haklı kılan sebeplerin kamu makamlarınca somut olgulara dayalı olarak gösterilmesi gerekir. Bu bağlamda hakkında yürütülen soruşturma kapsamında Cumhuriyet savcisına başvurmaya zorlama amaçlı olarak tedbir uygulanan kişinin suç işlediğine dair şüpheyi soyutluktan çıkaracak somut olguların gösterilmesi beklenir.

69. Somut olayda başvuru hakkında terör örgütü üyeliğinden başlatılan soruşturma kapsamında başvurunun evinde yapılan aramada, örgüte ait olduğu değerlendirilen eğitim kurumlarına ve derneğe ait tapu senetleri, kira sözleşmeleri, banka dekontları, banka hesap cüzdanları, yapı kullanma izin belgesi, yapı ruhsatı, deprem mevzuatına uygunluk belgesi vs. ele geçirilmiştir. Ayrıca aynı soruşturma kapsamındaki şüpheliler A.Y. ve N.K. ifadelerinde -kamu makamlarınca örgütle bağlantılı olduğu değerlendirilen- Yunak Eğitim ve Dayanışma Kültür Derneğinin binasının başvurucudan kiralandığını belirtmiştir. Bu durumda kamu makamlarının başvurunun terör örgütü üyeliği suçunu işlediğinden şüphelenmelerini haklı gösteren olguların mevcut olduğu değerlendirilmiştir. Dolayısıyla başvurunun soruşturma makamına başvurusunu sağlamak amacıyla mal varlığına el konulmasının bir toplumsal ihtiyaca cevap verdiği kanaatine varılmıştır.

70. Son olarak müdahalenin orantılı olup olmadığı incelenmelidir. Bu bağlamda öncelikle söz konusu tedbire karşı başvurucuya iddia ve savunmalarını etkin bir biçimde ortaya koyabilme olanağının tanınıp tanınmadığı değerlendirilmelidir. Başvurucu, elkoyma tedbirinin hukukiliğiyle ilgili iddialarını anılan itiraz merciinde ileri sürme imkânı bulmuş; bu süreçte kendisini avukatla temsil ettirebilmiştir. Başvurucu, bağımsız ve tarafsız mahkemede yargılanmadığını ileri sürmekte ise de bunları soyut ve genel bir biçimde ileri sürmüştü; kendisiyle ilgili yargılamaya özgü nedenlerin varlığını iddia etmemiştir. Bu hâliyle başvurucunun bu iddialarının incelenmeyi hak eden mahiyette olmadığı değerlendirilmiştir.

71. Müdahalenin orantılı olup olmadığı değerlendirilirken dikkate alınacak unsurlardan biri de malikin davranışlarıdır. Başvurucu hakkında uygulanan elkoyma tedbirinin amacı başvurucunun Cumhuriyet savcısına başvurmasını sağlamaktır. Başvurucunun soruşturma makamlarına müracaatı hâlinde tedbir ortadan kalkacaktır. Bu durumda başvurucu, Cumhuriyet savcısına başvurmayarak hakkında elkoyma tedbirinin uygulanmasına ve bu tedbirin devam etmesine kendisi sebebiyet vermiştir.

72. Nihai olarak bireysel başvuruya konu elkoyma tedbirinin başvurucunun kaçınılmaz olanın ötesinde zarara uğramasına yol açıp açmadığı değerlendirilmelidir. Bu bağlamda elkoyma tedbirinin başvurucunun Cumhuriyet savcısına müracaat etmesine kadar uygulanacağı dikkate alınmalıdır. Öte yandan 5271 sayılı Kanun'un 248. maddesinin (6) numaralı fıkrasında sulh ceza hâkimi veya mahkeme elkoymaya karar verdiğinde kaçığın yasal olarak bakmakla yükümlü bulunduğu yakınlarının alınan tedbirler nedeniyle yoksulluğa düşebileceklerini saptarsa bunların geçimlerini sağlamak üzere el konulan mal varlığından sosyal durumları ile orantılı miktarda yardımda bulunulması konusunda kayyım izin vereceği hükme bağlanmıştır. Somut olaydaki tedbir başvurucunun Türkiye'deki mal varlığıyla sınırlı olarak uygulanmıştır. Başvurucu, Türkiye'de veya Belçika'da yaşayan ve geçimini sürdürmek için bu mal varlığına bağımlı olan bir yakınının bulunduğunu iddia etmemiştir. Dolayısıyla elkoyma tedbirinin başvurucuya aşırı külfet yüklediğini değerlendirebilmek için elde herhangi bir neden bulunmamaktadır.

73. Bu durumda kaçak durumda bulunan başvurucunun terör örgütüne üye olma suçunu işlediğine işaret eden şüphenin gösterilebilmiş olması karşısında Cumhuriyet savcısına başvurmasını temin etmek amacıyla Türkiye'de bulunan mal varlığına el konulmasının -başvurucunun kendi fiiliyle buna neden olduğu ve ayrıca elkoyma işlemi nedeniyle yakınlarının yoksulluğa düşeceğini iddia etmediği gözetildiğinde- ölçülü olduğu ve kamu yararı ile bireysel yarar arasındaki adil dengeyi zedelediği sonucuna ulaşılmaktadır.

74. Buna göre başvurucunun mülkiyet hakkına elkoyma yoluyla yapılan müdahalenin bu bakka dair Anayasa'da (13. ve 35. maddeler) yer alan güvencelere aykırılık oluşturmadığı görüldüğünden Anayasa'nın 15. maddesinde yer alan ölçütler yönünden ayrıca bir inceleme yapılmasına gerek bulunmamıştır.

75. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının ihlal edilmediğine karar verilmesi gerekir.

VI. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın **KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA**,

B. Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının **İHLAL EDİLMEDİĞİNE**,

C. Yargılama giderlerinin başvuru üzerinde **BIRAKILMASINA**,

D. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına **GÖNDERİLMESİNE 8/9/2021 tarihinde OYBİRLİĞİYLE** karar verildi.